

SIMPOZIJ – ODABRANE TEME O ZBRINJAVANJU I REHABILITACIJI OSOBA S OZLJEDOM KRALJEŽNIČNE MOŽDINE Split, 14./15. veljače 2020. god.

„Ozljeda kralježnične moždine (OKM) kompleksno je neurološko stanje s velikim medicinskim i socioekonomskim utjecajem na pojedinca, ali i sustav zdravstvene zaštite.“

Incidencija traumatskih OKM-ova iznosi oko 20 novih slučajeva godišnje na milijun stanovnika u većini europskih zemalja, pa tako i Hrvatskoj i Švedskoj. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), etiološki gledano, više od 90 % slučajeva OKM-a u svijetu je traumatske etiologije i uzrokovano je incidentima (npr. prometne nesreće, nasilje, sport ili padovi), dok je taj postotak manji u europskim zemljama. Demografski, muškarci su najviše pogođeni tijekom rane i kasne odrasle dobi (3. i 8. desetljeće života), dok su žene izložene većem riziku tijekom adolescencije (15 - 19 godina) i u 7. desetljeću života. Dobna raspodjela je bimodalna, s prvim maksimumom koji uključuje mlade odrasle osobe i drugi maksimum koji uključuje odrasle osobe starije od 60 godina.

Klinički ishodi OKM-a ovise o ozbiljnosti i mjestu lezije i mogu uključivati djelomični ili potpuni gubitak osjetilne i/ili motoričke funkcije ispod razine ozljede. Ozljede u području torakalne i lumbalne kralježnice mogu uzrokovati paraplegiju, dok su lezije na razini cervikalne kralježnice povezane s tetraplegijom.

OKM-ovi se najčešće javljaju na razini cervikalne kralježnice (vrata) (50 %), pri čemu je najčešća zahvaćena razina C5. Ostale ozljede uključuju razinu torakalne kralježnice (35 %) i lumbalnu regiju (11 %). Očekivano trajanje života bolesnika s OKM-om uvelike ovisi o razini ozljede i očuvanim funkcijama, te se produžilo zahvaljujući napretku medicine i mogućnošću smanjenja komplikacija. U veljači 2019. godine izdana je do sada najveća i najopširnija pregledna studija koja je pratila neurološki oporavak nakon traumatskog OKM-a. Navedena studija je uključivala 94 studije s 19 460 pacijenata, praćenih u razdoblju od 1969. do 2017. godine s 5 kontinenata iz 29 zemalja. Rezultati studije pokazuju kako se neurološki oporavak značajno razlikuje među ASIA stupnjevima u sljedećem redoslijedu: C > B > D > A (odnosno stupanj C ima najbolju, a stupanj A najlošiju prognozu za oporavak), te da je razina ozljede značajan prediktor oporavka u traumatskim OKM-ovima, pri čemu stope oporavka slijede ovaj uzorak: lumbalna > vratna i torakolumbarna > torakalna. Nadalje, ozljeda u području torakalne kralježnice vjerojatno će rezultirati potpunom ozljedom u usporedbi s drugim regijama, a penetrirajuće su ozljede povezane sa znatno lošijom šansom za oporavak u usporedbi s tupim ozljedama kod traumatskih OKM-ova (20,8 % vs 51,6 %).

Osim gubitka osjeta i/ili motoričke funkcije, ova se grupa bolesnika susreće i s poremećajima funkcije mokraćnog mjehura i crijeva, boli neuropatskog i

nocioceptivnog karaktera, izraženim spasticitetom, autonomnom disrefleksijom, razvojem dekubitusa, osteoporozom i učestalim infekcijama.

Budući da ova grupa bolesnika nastavlja svoje polikliničko liječenje i praćenje u lokalnim ustanovama fizikalne i rehabilitacijske medicine, doc. dr. sc. Ana Poljičanin je, uz pomoć i podršku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Katedre za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju i u suradnji s Klinikom Spinalis u Stockholmu, organizirala dvodnevni simpozij na temu zbrinjavanja OKM-a koji se održao 14. - 15. veljače 2020. god. na Medicinskom fakultetu u Splitu. Velik odaziv, skoro tri puta više od očekivanog, odnosno tri stotine sudionika (zajedno s predavačima, izlagačima, novinarima kao i udrugama bolesnika sa spinalnim ozljedama) znak je da se o ovome treba pričati, te da je tema i više nego relevantna. Teme simpozija su bile raznolike, a osnovni je cilj bio preneti informacije i spoznaje iz najvažnijih područja s kojima se ova populacija bolesnika susreće.

Predavanje je otvorio Sven Maretić, koji je sam paraplegičar, te je pričao o životu s OKM-om. U nastavku je predavanja dr. Sanja Lovrić, neuroradiolog iz KBC Split, održala predavanje o radiološkoj dijagnostici ovih ozljeda. Kirurško liječenje akutnih ozljeda objasnio je dr. Ivica Francišković iz OB Zadar, a dr. Ivan Sunara (Rehab Station Stockholm i Klinika Spinalis) održao je predavanje o rehabilitaciji i oporavku bolesnika nakon traumatskih OKM-ova. Dr. sc. Jonas Gripeland u svom se predavanju osvrnuo na neke od komplikacija koje se javljaju kod osoba s traumatskim OKM-om, poput osteoporoze, autonomne disrefleksije, te progresivne posttraumatske mijelopatije. Prof. Claes Hultling, po struci liječnik koji i sam živi već 35 godina kao tetraplegičar (nakon OKM-a), održao je predavanja o boli nakon OKM-a i liječenju medicinskim kanabisom, te

iznio iskustva koja ima s bolesnicima iz cijele Švedske, ali i šire. Osim toga, u svom je predavanju naglasio kako je prvi u svijetu postao otac s ovakvim tipom ozljede, što je bio dobar uvod u temu o seksualnoj disfunkciji, te „vikend metodi“ za postizanje roditeljstva. Doc. dr. Ana Poljičanin (KBC Split) održala je predavanje o visokoinduktivnom magnetu i mogućem potencijalu navedene metode u liječenju ove grupe bolesnika. Prof. dr. Tonko Vlasković (KBC Split) iznio je smjernice o važnosti nutritivne potpore u rehabilitaciji ovih bolesnika. Dr. Ante Kanjer, plastični kirurg iz OB

Zadar, pričao je o metodama zbrinjavanja kroničnih dekubitusa, vrlo čestoj pojavi kod ovih bolesnika. Jedno od posljednjih predavanja ovog simpozija, koje je održao dr. Ivan Sunara, bilo je o važnosti multidisciplinarnog pristupa u rehabilitaciji ovih ozljeda, što je bilo dobro prihvaćeno budući da su u publici bili predstavnici raznih zdravstvenih struka, medicinskih sestara, njegovatelja, fizioterapeuta, liječnika, te i samih bolesnika. U sklopu simpozija održano je i nekoliko radionica na temu korištenja invalidskih kolica, disfunkcija mokraćnog mjehura i zbrinjavanja dekubitusa.

Važnost multidisciplinarnosti je pokazana i samom činjenicom da su predavači bili različitih specijalnosti, od neurologa, fizijatarata, radiologa, neurokirurga, plastičnih kirurga, ali i samih predstavnika bolesnika, te da su radionice držale medicinske sestre.

Vjerujem da je ovaj kongres uspio u svom cilju, odnosno da je jasno pokazao mogućnosti rehabilitacijskih intervencija kod ove grupe bolesnika, i neke od kratkoročnih i dugoročnih ishoda, a to je da unatoč ozljedi OKM bolesnik može imati kvalitetan i ispunjen život, uključujući karijeru i obitelj.

Ono što je naš zadatak kao specijalista fizikalne i rehabilitacijske medicine jest da se timskim pristupom i radom bolesnicima s OKM-om pruži realna nada i mogućnosti za povećanje stupnja samostalnosti i uključivanja u društvo. Kako je i sam prof. Hultling rekao, stvari nisu onakve kakve ih imaš već kako ih uzmeš. Nadam se da smo ovim simpozijem postavili temelje za daljnju suradnju dva morskograda, Splita i Stockholma, te da će ovakvih simpozija ili možda kongresa biti i u budućnosti.

Dr. Ivan Sunara

Rehab Station Stockholm
Klinika Spinalis